

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **K. D.**

oskarżonego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

w dniu 4 sierpnia 2026 r.

skargi prokuratora

na wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 17 marca 2026 r., sygn. akt IV Ka 61/26

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Tucholi

z dnia 9 października 2025 r., sygn. akt II K 202/24

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Jacek Błaszczyk Zbigniew Puskarski Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 17 marca 2026 r., sygn. akt IV Ka 61/26, po rozpoznaniu sprawy **K. D.** oskarżonego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę od wyroku Sądu Rejonowego w Tucholi z dnia 9 października 2025 r. o sygn. akt II K 202/24, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę wskazanemu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd *ad quem* podniósł, że już na wstępnym etapie rozpoznawania sprawy Sąd *meriti* dopuścił się procedowania skutkującego naruszeniem zasady bezpośredniości, która miała istotne konsekwencje dla prawidłowej weryfikacji dowodów zgromadzonych w toku postępowania. Naruszenie to polegało na decyzji o przesłuchaniu większości świadków, w tym pokrzywdzonych, w drodze pomocy prawnej przez sądy do tego wezwane.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego złożył Prokurator Rejonowy w Tucholi zarzucając naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. zdanie drugie, polegające na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Tucholi z dnia 9 października 2025 r. o sygn. akt II K 202/24 i przekazaniu do ponownego rozpoznania sprawy **K. D.** oskarżonego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. poprzez wadliwe uznanie, że w sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości, podczas gdy część pierwszoinstancyjnego postępowania dowodowego w postaci przesłuchania niektórych świadków i dowodów z dokumentów, w tym opinii biegłych oraz danych retencyjnych uzyskanych od operatora telekomunikacyjnego została przeprowadzona w sposób prawidłowy, umożliwiający ocenę wiarygodności przeprowadzonych w sprawie dowodów i wyprowadzenie z nich logicznych wniosków, na podstawie wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego, natomiast w części zawierającej niedostatki dowodowe Sąd drugiej instancji mógłby samodzielnie przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe i konwalidować uchybienia, w tym poprzez przesłuchania świadków, którego wyniki umożliwiłyby rozpoznanie apelacji złożonych przez oskarżonego i jego obrońcę od wyroku Sądu pierwszej instancji i dokonanie w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięcia o charakterze reformatoryjnym.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę obrońca oskarżonego K. D. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga prokuratora jest zasadna.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że aktualnie obowiązujące przepisy procedury karnej (art. 437 § 1 i 2 k.p.k.) ustanawiają regułę, że sąd odwoławczy, po rozpoznaniu sprawy wydaje orzeczenie merytoryczne (utrzymujące w mocy zaskarżone orzeczenie lub zmieniające zaskarżone orzeczenie), a nie orzeczenie kasatoryjne (uchylające zaskarżone orzeczenie i przekazujące sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania). Możliwość wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym stanowi wyjątek, uzasadniony bądź procesowymi ograniczeniami swobody orzekania sądu odwoławczego, bądź też zaistnieniem takich rażących uchybień w procedowaniu sądu pierwszej instancji, które wręcz dyskwalifikują postępowanie przed sądem *a quo* jako podstawę rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19).

Z powyższymi uregulowaniami koresponduje również przepis art. 452 § 2 k.p.k. wprowadzający zasadę, że sąd odwoławczy sam przeprowadza dowody, nie uchyla zaś – w celu ich przeprowadzenia – zaskarżonego wyroku, przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (zob. D. Świecki, *Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz i orzecznictwo*. Warszawa 2018, s. 348 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 20 grudnia 2018 r., IV KS 29/18 oraz z 4 lipca 2019 r., V KS 18/19).

Takie ukształtowanie pozycji i zadań sądu odwoławczego powiązane z przyznaniem mu szerokich uprawnień w sferze postępowania dowodowego uzasadnione było potrzebą ograniczenia liczby wyroków kasatoryjnych do tych sytuacji, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti*

było niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2021 r., IV KS 1/21).

Przedstawionymi zasadami, powinien również kierować się Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę oskarżonego. Lektura zaskarżonego wyroku upoważnia do wniosku, że z tego obowiązku się nie wywiązał, zaś w sprawie nie zmaterializowała się – przyjęta przez Sąd odwoławczy – przesłanka wyroku kasatoryjnego w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości (art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.).

Wyjaśniając zakres przedmiotowy tego powodu uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy stwierdził, że ww. przesłanka zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (zob. powołaną uchwałę Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r., I KZP 3/19).

W okolicznościach niniejszej sprawy mankamenty postępowania dowodowego mogły i powinny zostać usunięte przez Sąd odwoławczy, albowiem nie wymagają przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości, a także nie uniemożliwiają poddania analizie części dowodów przeprowadzonych przed Sądem pierwszej instancji prawidłowo. Zatem wbrew argumentacji Sądu odwoławczego nie jest tak, że postępowanie przeprowadzone przed Sądem *a quo* jest nieprzydatne dla wydania ewentualnego rozstrzygnięcia o charakterze reformatoryjnym.

Z wykazu dowodów osobowych zawartych w treści aktu oskarżenia wynika jednoznacznie, że oskarżyciel publiczny powołał osiemnastu świadków, w tym siedmiu pokrzywdzonych w osobach: J. K., M. Z., A. B., J. S., M. S., D. D. i S. D. Nie wydaje się jednak koniecznym ponowne przesłuchiwanie wszystkich tych świadków, tylko dlatego, że większość z nich została przesłuchana w ramach pomocy prawnej. W szczególności, że zeznania części z nich nie były kwestionowane przez strony, a nie są one aż tak istotne, aby konieczne było ich powtórzenie.

Sąd *ad quem* może przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe i konwalidować uchybienia postępowania pierwszoinstancyjnego, w tym poprzez uzupełniające przesłuchania świadków, odtworzenie części nagrań lub danych znajdujących się w aktach sprawy, a nawet częściowe uwzględnienie wniosków dowodowych oskarżonego, co umożliwiłyby rozpoznanie apelacji złożonych przez oskarżonego i jego obrońcę od wyroku Sądu pierwszej instancji i wydanie ewentualnie w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięcia o charakterze reformatoryjnym.

Stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia podniesionego w skardze przepisu art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. nakazywało jej uwzględnienie, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy i przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd ten będzie miał na uwadze powyższe zapatrywania Sądu Najwyższego.

Z tych względów należało orzec jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Jacek Błaszczyk Zbigniew Puskarski Małgorzata Wąsek-Wiaderek